

Теуцожь районым неущ, шмэфэк!

85

Адыгэ макъ

Адыгэ Республика и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

Тыркуем мылькоу щыряІэр къагъэнжынэу, урысые гражданств яіх хъунэу фаех.

Адыгэхэр Тыркуем иобшественна щылакІэ чанэу хэлаҗъэх. Къыблэ Осетиет къитэдже гэгъэ гумэкыгъом ильхъан, осетин-грузин зэптуузыныгъэр зышдІэм, Урысыем а Ioфим еклошакІэу фириагъэм дырагъэштаг.

КІэрмыйт Мухьдин къызэриягъэмкІэ, ансамблэу «Нэфым» гүфэбэныгъэх хэлъеу Іэкыбым къышыпэгъокІыгъэхыгъэх гэхъэгъэшхо хэлъеу концертхэр къуагъэх. Профессиональна артистхэу щымытхэми, кэлэццыкІухэм якъэгъэльгъон цыфхэм лъешеу агу рихыгъ. Мы хэгъэгум тызэрещыагъэм ишшагъэ къэккъуагъ Тыркуем

Джащ фэдэу мы зэлукІэгъум къыщауагъ адигэ диаспорэм илшакІубэ тиреспубликэ иекономикэ иххөнөнгъэ ямыльку къыхалхъаным зэрэфхъазырхэр. Диаспорэм имыльку къызфэгъэфедэгъэнэмкІэ амалэу щылакІэхэр джыри икъоу дгъэфедэхэрэп. ТхъакІушина Аслълан зэрэхигъэунэфыкІыгъэмкІэ, Ioфхэм ятегушиынэууж тикинышь, инвестиционна проект гъэнэфагъэхэм яхэлэн үүж тихъан фас.

Тыркуем щылакІэхэм тильэпкъэхуухэу Іэкыб къэралхэм арысхэм адигтиэ зэпхыныгъэхэр нахь гээптигъэнхэмкІэ игъоу альгъэхэрэр къауагъэх. Ахэм ашыщых адигэхэр нахыбэу зыщыпсэурэхэрэх хэгъэгум АР-м и Пр

ис адигэхэм, анахъеу ныбжыкІэхэм, лъэпкъэу къызыхэкыгъэхэм, адигэ культурэм анаїэ нахь атырадззенымкІэ. Мухьдинэ зэрилтыэрэмкІэ, республикэм иамалхэм та-къыпкырыкызэ, тильэпкъэгъухэу Іэкыб хэгъэгум ашыпсэухэрэм бзэм, литературам, культурэм ыкИи искуствэм альэнкыкІэ гэхъягъэутийхэр алтыдгъэйесных мэхъяншхо илэу щыт.

зидент къоныр, диаспорэмэ республикэмэ якІэлэцІыкІу купхэр (нэбгырэ 15 — 20 фэдиз хүхэу) зэххъанхэр, ильэс къэс бзэм, культурэм ыкИи нэмыкІхэм яхыгъэ къебарыр къэугъоигъэним пае шэ-нэгъэлэххэр Тыркуем, ШамыкІи Иорданиен къохээ ашыныр, джащ фэдэу комитетыр Адыгэ Республикэм лъэпкъэ IoфхэмкІэ ыкИи Іэкыб къэралхэм ашыпсэурэ тильэп-

зэлукІэгъум хэлажьхэрэр чанэу атегушиагъэх.

Адыгэ Республикэм и Президентэу ТхъакІушина Аслълан зэдэгушыгъум икІэххэр зэфихысыжыгъэх. «Урысие Федерации и Правительствэ тызэригъэзэрэ лъэнкыомкІэ Іэкыб диаспорэм дытиэ зэпхыныгъэхэр гээтэрэзгъэнхэм яIoфыгъохэмкІэ тызекІошт. А курсым тыдхыщтэп», — ыуагъ аш.

(Тикорр.).

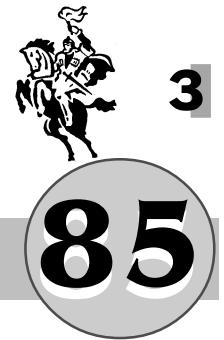
Адыгэ Республикэм и Президентэ Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинетэ гухэкІышхо ашыхъоу фэтхъаусыхэх Хъут Юрэ Абубечыр ыкъом, Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкІэ и Гупчэ комиссие итхаматэ, ыпхъу икИалэ зэрэшьмыжжым фэши.

Правительствэ телеграмм

Адыгэ Республикэм и Президентэу А.К. ТхъакІушина фэкли Лъытэнгъэ зыфэсшырэ Аслълан Кытэ ыкъор, Прихленко Михайл Василий ыкъор зэрэшьмыгъэжым фэши зидунай зыхжыгъэм иунагъэрэ иахылхэмрэ гухэкІышхо сцыхыгъэным хъаусыхэ. Прокуратурэм иорганхэм къулыкъур ашыхыгъэным ильэсэбэ ашц пэуигъэхъагъ, пшэдэккыж зыхэль Ioфышиом иштыпкъэу фэлэжъагъ. М.В. Прихленкэр цыфхэм афэгумэкІэ, Ioфу ыгъэцакІэрэм гутиныгъэ фырийе щытыгъ.

Чэнэгъэшхоу штущыгъэм пае сышууфэтхъаусыхэ. Ростов хэкүм ипрокуроруу, юстициемкІэ ия 2-рэ класс зиІэ Къэралыгъо советникуу В.А. Кузнецов

Төүцөжь районым имэфэк! 85

«Кіэухыхэм тарыгъуазээз, гъунэпкъакіхэр тэштэх»

ХЪУТ Теуцожь 1943-рэ ильэсүм къуаджэу
Пэнэжыкъуае къышыхъугь. Ятэу Якъубэ ап-
ре къэлэгъаджэу чылэм дэсгъэхэм ашыщыгь.
Арынкыи пшіэхэнэп Теуцожь гурты еджаплэм
дэгьюо зыкыщеджагъэри. Ар къызеухым Кубан-
скэ мэкъумэц институтын чэхъагь. 1968-рэ ильэ-
сүм ар къуихи, ичылэ гупсэ къыгъэзжыгь.
Ioфшэнэр зыщыригъэжъагъэр Шэндыкъо дэт-
щыгьэ бывлымгъэпшэрэпэ совхозыр ары. Апэ
хъызметшланлэм имеханикыгь, етланэ совхозым
инженер шъхьалау агъэнафи, а лъэхъянам цыиф
къячлакъэ агъэцаклэхэрэ Ioфшэнхэр механиз-
мэхэм эзшуюхау шыгъэзнымкэ гъэхъэгъэшшухэр
ышыххээ. Ioфшышагъ.

ыштыыхъэзз, тоф ыштайв.
1972-рэ ильясым аш къышуучи, кіэу районым щызэхашаццы «Мэкъумэштрансым» пашэ фашыгъ. Псынкіэгъуагъэп тофшэпликіэр зэхэпщэнэй, ау ари Теуцожы щитху хэллэу ыгъэцклагъ. А лъехъяным район гупчэр Тэхъутэмыйкуае дэтыгъеми, Адыгэкъялэ чыныпэ къыщаихи, аш автозаводом иконторэ дэхэшхоу щаригъэштыгъэр непэ зэкіэми янэрьльэгъу.

гээр непэ зэкэмж янэрыльэгь.

1992-рээ ильэсэйн Хүйт Төүцожь чып!э къин ифгэгзэгъэ гъомылэпхъэш комбинатэу Пэнэжык'уяа дэтын идиректорэу къагъэклюжы. Мыш ювш!энышхохэр щызашуихыгъагь, комбинатыр ик!эрык!э шыныкъяа, зэтыригъэлсыхъэжыгъагь.

икіліркің шыпқызы зетіригъэпсіхъэжыгъаг. Теуцожык ренеу инасын къыхыштыгъэр икіліркің зәхәзәгъэн е чыпіл къин къишигъыгъаг фәе хъызметшапіл гор. 2000-рә илләсім Теуцожык районым игупчә Пәнәжырыкъуае къызыахы-

— Апэу Төүцожь районэу непэ зыныбжь ильэс 85-рэ хъугъэу зимэфэкі хэдгээнэфыкырыэм итарихыкээ къезгъэжэн, — elo Хыт Төүцожь. — 1924-рэ ильэсмын ийоныгь мазэ и 2-м Адыгэ-Щерджэс хэкум иисполком иунашьокэ Адыгейм районитф щызэхэцгэгъагь. Ахэм аацыыгь Джэджэхъэблэз районыри. Игупчэу щытыгъэри Джэджэхъябл. 1925-рэ ильэсымы ыкІэмэ адээж районным игупчэ Пэнэжыкыуеа ахыжьи, аш ыцІкэ еджэштгэгъэх. 1929-рэ ильэсым игъэтхээп мазэ ВЦИК-м иунашьокэ Пэнэжыкыое ыкІи Тэхъутэмьыкье районхэр зэхагъэхъялжыхш, Псэкүпсэ районыр зэхэцгэшээгъэхъялжыхш, Пэнэжыкье районхэр зэхагъэхъялжыхш, Пэнэжыкье районхэр зытгэтиг тетэжу Кэнэжбы. 1940-рэ ильэсым аш Төүцожь Цыгъю ыцІкэ еджэх. Ашигыужи заулэрэ районхэр зэхатэкьюжым, зэхагъэхъялжыхшу хъугъэ. Ау гъэнфагъэ 1963-рэ ильэсым кыышгэжъялжагьэу 2000-рэ ильэсым нэс (ильэс 37-рэ) район гупчэр Пэнэжыкыуаэ зэрэдэмьытгъээр, аш ыпкы къикІзу иххэхоныгь э щыкІэгъэшхо зэрэфхэхъутгъээр.

Фэхүүт бэр.
Аумы чыжьэу ыпэкІэ плъэрэ ти Апэрэ
Президентэу Джарымэ Аслын иунашьокІэ
Теуцожь районым иегъешІэрэ гупчэжьэу
Пэнжэйыкъуа 2000-рэ ильсэым ишэкІогту
мазз ыгъотыжьыг.

Корр.: Зы лъэхъэн районом ишээлээ ИэнатІэ ор-орчуу улукЫыжыгъа. Арийн къызхэкИынэу хъугъа эми, районом илофхэр дэй дээдээр эзрэхуу гаагъэхми ягуу къэшигъаах. ЯмТонэрэу цыифхэм яльз-ИукІэ а ИэнатІэм улухъажыныэу зыхнуулжээр 2006-рэ ильясым иччээштээгүй маз. Сид фээд хэхьонигъэхэ блэкигъэ шивээсийн районом бгъээшигъихээ плээгИыгъэхэр? Дэгүүгээ чыигулэжсынымкИэ къебжээжсагъама.

жым, аш ишацэ илэнатэ ыгъэцкіэнэу агъэнэ-фэгъаг. А лъэхъанми Хъутым ывшъэ ифагъэр непэ къызнэсыгъэм цыфхэм ашыгъупшэрэп. Ашыгъум ежь зычэсывт кабинети, зытесывт пхъэнтіэкүи имызэу ригъажьи, район къулыкъушланхэу къэзгээзжыхэрэм тоф зыщашэшт унэхэри, нэмыкіэу ящыклагъэхэри аригъэгъотыгъаг, ахэм ашылэжжэштхэ кадрэхэри къыхихыгъагжэх.

Аш дактоу мэкъумэшими хэхъоныгъэшхохэр ригъэшыгъагь. Техникэжъеу хызыметшапхэм

ялагъэмкэ бжыхъэсэ гектар мин 11 харигъэльхъэгъагь. НэпэмыкI тофшIэнхэу бэдэд фызэшшокыгъагьэри. Арэу зэрэштыгъэу лым имыла-жъэ тыралхъэ зэххум Теуцожь ежь илъэу тхы-лыкыкэ илэнатI лукыжкынэу хуугъагьэ.

Аш үүж ильсиси нахь темышлагъэми, Төүцожуу районым илофхэр нэмүкі шыпкээ хүгъэх. Аш фэшыхъат народнэ хъызмэтын исыд фэдэрэ лъэныкъоки хэхъоныгъашуухэр зэришыгъэхэм ыпкъ къикыкіе бэмышлэу зигугуу дэи ехъукіе амышыщтыгъэр республикэм ирайон пэрытхэм ахалтытэ зэрэхъугъэр.

Теуцожь районыр зызэхшагъэр илъэс 85-рэ зэрэхүүрэм фэшыкіэ район администрацием илэшхъяэтэү Хүт Теуцожь бэмышлэу зыгудгъялагь, упчэ заулэ фэдгээцүгь. Ахэм джэуапэу къаритыжыгъэр къыхэтэүты.

льиубытыгъеми, тиIoфхэр дэиштхэп, бюджетым ыльзеныкъок! Э типланхэр зэк! Э гэсэнгэйдээ хүччих.

Korr.: ГушиIэ заулэкIэ инвесторхэм

Хүгт Т. Инвестор 20 фэдиз ильэсит юм кыкыгчай районам кытцэн тльэк Ыгээгээ. Ахэм япограммэхэй сомэ миллиард 19 фэдиз зуусасэхэй я ХII-рэй инвестиционнэ экономическея формумэй Шъяач щыгаагээ рахылыгээгэй. Ахэм ашыщчу түмэй Республикин и Президентэу Тхыакууцин Асадтыван ажлэхагь. Ахэм ашыщ фирмэй «Меркурий» къохьупээ комплексуу кытурыруу Шевченкэм дэж щарагийшыэр. Къо льфер-пирхэр зыщагышиц корпусхэр аухыхи, къоцырхэр Канадэ кыраацгыгэу ашыагь. Ахэм къякэхьоцт къоцырхэр зыщагышицтхээ корпусхэу нэмэгдэх чыгын шагье-псыхэрээр бэрэ пэмэльзэу аухыштын. Къохэр зыщагьэпшэрыштхээ корпуси барьи, ахэм арагьэшшиц Гусхэр къээзышицт

комбикормыші заводыры аштылар.
Лъяустгэнхъабли Адыгэ ГЭС-р щашышт. А поселкэм Краснодар дэт фирмэу «Псэолъяши-2000» зыфыорэм ипащшу Блэгъожъ Тимур фэтэр 75-рэ зыхэт унэу къятитфэу зэттетир щишишыгъ. Джы фэтэр 50 хъурэ унэм иргээлсүн ергээлсүнкээ

Жъызымын, кіең ишп. Тинахыжъем тыпсұуным, тықыауҳұмэним, тырагъедже-
ним, гъоғы тәрәз тырагъекіоным апае

ац ибэлахьэ зэхимышагьэу. Заом иветеранхэм шэлэфэх тфэльэксыщтыр афэтшэшт, фэхсыгэхэр, Советска Союзым и Лыхъульхэу Нэхэе Даутэ, Бжыхъэкко Кымчэрэе, Михаил Корницэр, Гошээк Махмудэ тышцэгэфэ тицгүүпшэштхээп, егъашэми шхъяэкафа э афэтшышид. Джааш фэдэх шъузабэхэми, тылым Ѣылагъэхэми, Йошибэенным иветеранхэмиренэу тафсакызыэ къэтхьы. Тэ типшээриль ахэм яягогу тырыклионир, шугъэм, дэхагъэм алъэныкъюнэ ац хэхъоныгэе едгъэшыиз тапэ едгъэхъуныр.

Икгэухим къасло сшиоигүү узшыпсэурэ районым ыныбжь ильэс 85-рэ зэрэхүгтээм фэгъэхыгтээ мэфэкшом ухэлжээнээр насыгтыгэшхоо, гушлэгтэй инэу зэрэслэтиэрээр. Алахэм псаунгыгээ пытэ зэкшими кышшует. Шио щилэр къяжбуудхэьюо, гъэ мин жьгугэшшэнэу сышшүүфельдо.

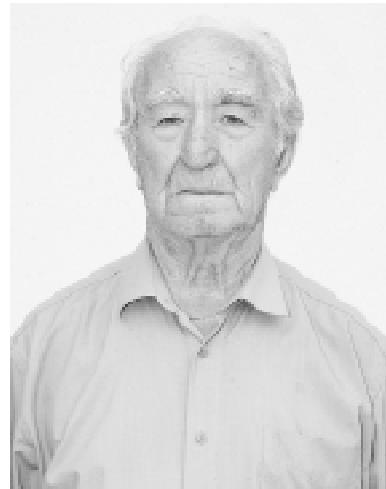
Теуцожь районым имэфэкI

85

Нахъижъхэр районым ынапэх

Щылэх цыифхэр уипкъыгъо-лэгъо щымытхэм, уалукъэ зэптыми уямыззещу, ре-нэу нэгушлоу кып-пэгъокъыхэр, кып-фафотэн икъун ашлэу, умылъэгъухэмэ уафе-зэшшу. Аш фэд мыш кыкъиэлъыкъоу нэуасэ шъузфэтшыщыр, титхыгъэкIэ зигущылэ зэхэшьодгъэхыщыр.

Ар Теуцожь районым анахь лэкъо цэ-рыюу исхэм, шуукъэ зыцIэ рязгъэлгъэ цы-фыбэ кызхэкъыгъэ Нэмыйтэлъохэм ашыщ. ЫцIэр Юр. КIэлэ-егъеджэн Иофшэнным иветеран. Аужырэ ильесхэм Теуцожь районым иветеранхэм я Совет итхъамат.

зэфэшхъафхэм ахэлжэгъэ нэбгыри 10, афган заом хэтыгъэ нэбгыре 28-рэ, заохэм ахэлодагъэхэм яунагъохэм къарынгъэ бзыльфыгъэ 27-рэ, Иофшэнным иветеранхэу нэбгыре 5550-рэ.

Тирайон щыщхэу Хэгъэгу зэошхом нэбгыре 3458-рэ ашгэгъагь, аш щыщэу 1678-мэ къагъээжьыгъэп. Тирайон щыщ нэбгырицмэ Советскэ Союзым и МыхъуцьыцIэ къафаусыгъ. Ахэр Нэхэе Даут, Бжыхъэкъо Кымчэрий, Михаил Корницикэр арх. Гошкъо Махьмудэ дзэклол щытхъум иорденуу «Славэм» истепениш кыфагъэшьошагь. Тирайон щыщ Быракъ Плыжъым иордениш заомрэ Иофшэнным иветеранхэу Бэрээрэ Аскэрэ Павел Колесниковым. А пстэум афэши тирайон ипэшэ Хъут Теуцожь тиветеранхэр лъешэу фэрэзэх. Зэхахъэхэм къямыкъолшьошагь атэфэрээр зэклэми ядэжхэм афэтхыши, мэфекъимкIэ тафэгүш. Джащ фэдэу лъэй горэ ишэу тиветеран Совет районым ипащэ зызгигъазкIэ, кыфи-мэгъэцакIэу зыкIи къыхэкъи-

нистраши, аш ипэшэ Хъут Теуцожь заом хэлжэгъэхэм, аш хэлодагъэхэм яшъхэгъусэхэу къенагъэхэм афашишьоштэузи къызытагъанэрэп. Ильес къэс ахэм гъэзетхэр къафыратхыкъых. Сымаджэхэу мызеклошьохэрэм адэжь тэкло, зыгъэлэцакIо є къыззрагъэззенэу санаторием кло зыштоигъохэм зыпкэ амьтышт путевкэхэр къафэтгъотых, Иэзгэу уцхэр къызIэлгэхъанхэмкIэ Иэпшэгъу тафэхъу. Ильес къыххэфэрэ мэфекI пэпч, анахъуу Теклоныгъэшхом и Мафэ заом хэлжэгъэхэр Хъут Теуцожь иунашьохээ район администрациацином къетэгъэблагъэх, ахьщэ ыкIи фэшхъафшуухафтынхэр афэтшыгъ. Мигъэ жъоныгъуакIэм и 9-м Хэгъэгу зэошхом хэлжэгъэ пэпч сомэ мини 10 зырыз аратыгъ. Ахэр район администрациацием щаугъойхи, мэфекI Ганэ афашигъ, сомэ 650-рэ зытэфэгъэ гъомылэххэ эзэфэшхъафхэр зэрэлхэе Іальмэкъыр нэбгыре пэпч фагъэшьошагь. Районым ипащэрэ сэрыре сымдажжым къызызгээзэхэрэм адэжь тыклоу къызэрхэгъырээр макIэн. Аужырэ лъэхъаным ашфэдэу тызфекIуагъэхэм ашыщ заомрэ Иофшэнным иветеранхэу Бэрээрэ Аскэрэ Павел Колесниковым. А пстэум афэши тирайон ипэшэ Хъут Теуцожь тиветеранхэр лъешэу фэрэзэх. Зэхахъэхэм къямыкъолшьошагь атэфэрээр зэклэми ядэжхэм афэтхыши, мэфекъимкIэ тафэгүш. Джащ фэдэу лъэй горэ ишэу тиветеран Совет районым ипащэ зызгигъазкIэ, кыфи-мэгъэцакIэу зыкIи къыхэкъи-

рэп. Мары, гүшцээ пае, Лъэустэнхъаблэ щыщ Батэкъо Хъазрэтэу Курскэ заом хэлжэгъэхэм ильэйу фигъэцакIээз, иунэ риғъуцоцхэ ванэмрэ котельмэрэ кыришэфынхэм пае сомэ мин 15 фаригъэтшыгъ. Тиветеран организацие икъигъэ ильесым район администрациацием спонсор Иэпшэгъоу сомэ мин 636-рэ кыфитшыгъ.

2008-рэ ильесым заомрэ Иофшэнным иветеранхэм яреспубликэ слет тирайон щыззахшэгъагь. Аш хэлжэгъэхэр район пстэуми, къалхэмэи къарыгъыгъэ ветеранхэр, республикэ организациехэм ялЫкъохэр. Слетыр дэгъоу зэхэшгээным зэрэлтийгъэм, районным иветеранхэм ынашэренэ зэрэгтэй афэши почтенэ грамотэ Хъут Теуцожь кыфигъэшьошагь ветеранхэм я Адыгэ республикэ Совет.

Тиветеранхэм ашыщыбэхэр ныбжыкIэхэм бэрэ алотгэгъякIэх. Ахэм яшлэгъэшхо къекю патриотическэ шуныгъэр гъэлэлтийгъэнимкIэ. Аш фэдэ Иофхабзэхэм язэхшэнкIэ Иэпшэгъушуу къытфэхъуу гъэлэснгъэмкIэ ыкIи культурэмкIэ районным игъэйоршилэхэм я Адагэ япашхэу Ердэжыбэхэр Адамрэ НапцIко Русланрэ.

Тирайон юнитуу гъогуу къин къыззэпэзычыгъэр зызэхшагъэр ильэс 85-рэ зэрэхъуу гъэр неущ игъэкIотыгъэу хэдгэунэфыкIытшы, тиветеранхэм, зэклэтилэжьакIохэм, районным ипащхэм сафэльяо гъэхъягъэу тиIэхэм тапэкли ахагъэхъонэу, щыIэнэгъэм игушIогъуабхэм апэмийэпчэнхэу, ягъашэу уахътэ къыххэхъунэу.

— Тиветеран организацие хэтхэр тинахъижъхэу районым ынапэкIэ тлытэхэрэр арх, — кыргэгъажээ икъэлэотэн Нэмийтэлъохэм Юрэ. — ВетеранхэмкIэ тирайон Совет республикэм итрайон ветеран совет пстэуми анахь ныбжыкI, 2001-рэ ильесым зэхэшшагь. А лъэхъаным тиветеран организацие Хэгъэгътуу зэошхом хэлжэгъэхэу нэбгыри 132-рэ хэтыгъ, непэхуулэй а пчагъээм щыщэу хэтыгъыр 23-рэ ныIэп.

Тирайон пэублэ ветеран организацие 8 ит. Ахэм ахэтых зигугъу къэсшыгъэ нэбгыре 23-м фэшхъафху Хэгъэгътуу зэошхом ильхъан тылым щылэжъэгъхэ нэбгыре 819-рэ, зээ

РАЙОНЫМ ИНАХЪИЖЪХЭР

Ильесишъэм къехъугъэу шыпсэухэрэр

Тхарькохъо Кырымхъан Зэчэрье ыпхъу, 1898-рэ ильесым къэхъугъ, Пицкъуйхъаблэ щыщ.

Пыхъурэе Амин Наихъо ыпхъу, 1902-рэ ильесым къэхъугъ, Пэнэжэвькъуа щыщ.

Хакъуй Куац Даутэ ыпхъу, 1903-рэ ильесым къэхъугъ, Пицкъуйхъаблэ щыщ.

Іашынэ Шац Якъубэ ыпхъу, 1905-рэ ильесым къэхъугъ, Гъобэкъуа щыщ.

Теуцожь районым имэфэкI

85

Ахэр зыфэдэхэр къедгъэлтэгъэх районым мэкүмэшымкIэ игъэлорышапIэ ипащэу Пшыдатэкъо Сулейман. Тащигъэгъозагъ ягугъэ-гухэлъышухэми, ахэр щынэгъэм щыгъэцэкIэгъэнхэм фэшI непэ ашIэхэрэми, амалэу къызфагъэфедэхэрэми, ильэс зытлущыкIэ узэкIэ-Иэбэжымэ яофхэр дэй дэдэ зэрэхуугъяэм емызгъеху щыкIагъэхэр дагъэзыжхээ механизаторхэм яофшIэнхэр зэрэзхэшэхэрэми.

Корр.: Тэри бэрз губгъохэм тарэхьэш, лэжсывыг хасахэм язымет тегъэгушIо, гъогуры-клоу блэкIыхэрэми агъашагъо. Къэуцухжь, сурэтхэр зыща-тырагъэхы. ДэжI икIэхүм тифэягъ къихащ ильэсим игъэбэжсуу лэпсэшIу фэшигъэ-нумкIэ шишигъэрэ, шишиг-хэлхэм ташигъэгъозину.

П.С.: Мигъэ бжыххэ лэжыгъэ гектар 10105-рэ тихынэу типланхэм къыдалытэ. ГъэрекIо фэдэ къабзэу ашI гектар миным ехуу мигъи къедгъэхүнэу тэгүгъэ. Бжыххасхэр зыхэлтлхъащхэ чыгур гектар минипIым ехуу жьогъахэу, полупарэу дгъэхзырыгъэу щыль. Хыпкэ гектар 6500-рэ дискэ онтэгъухэмкIэ зэхэтуупкIэтагъ, ахэм ащищуу мигъя ятIонэрэу бжыххасхэр зыттэшхъаажыцтхэ гектар миным ехуу агъэхъазырыгъах. Мы лэхханым мафэ къес чыгум игъэшэбэйн трактор 30-м ехуу фэгъэзагъ. Ахэр эзкI Поми хуунзу трактор кочIэшхоэу ИкIыб къэралхэм къаашашIыгъэхэм афэдэх. Мэфэ ИофшIэгъум ахэм лэжыгъэр зыхэлтлхъащч чыгу гектар 500-м нэсэу къагъэхъазыры.

Фирмэу «Синдица-Агром» рапсери, хъэр зыщапхъыцтхэ Чыгурти, чылапхъу ящыкIэгъэштыри, ашI дыхалхъащч минеральнэ чыгъешIури щагъэхъазырыгъаххэу, джы коцыр зыщапхъыцтхим игъэшшэбэйн щагъэпсынкIэ. Фирмэу «Киево-Жураки» зыфиорэми ИофшIэнхэр дэгъоу цызэхэцагъэх. Мыш бжыххэ лэжыгъэхэр гектар 3000-м аашашIэнэу ары. АшI щыщуу гектар 917-рэ полупарэу къалтэгъах, чыгъешIхэр дыхалхъээз гектар 700 фэдэз агъэшшэбэйгъах, гектар шээ

Корр.: Ахэр ИофшIэгъэ дэгъух. Адэ шишинатырф ыкIи тыхъэзээ хасахэм язымет сидэу щыта?

П.С.: Мигъэ а къызфэпIогъэх культурхэмкIэ тиофхэр дэгъу дээ

дэх. Лэжыгъэм пае түгхжынэу на-
трыф гектар 1642-рэ тиI. АшI щы-
щуу 1070-р «Киево-Жураки» зы-
фиорэм, 450-р «Синдица-Агром»
яех. Мы аужырэ ильэс 20-ми ашI
фэдэз натрыф районым щашIэ-
жыгъэп. Языт дэхэ дэдэш, щэч зыхэмийн натрыф бэ-
гъуагъэ къызэрэхъыжыцтхай-
ары. Натрыф лъапсэ пэпчч го-
гъяпIагъэм фэдэу а шхээ зытIу-
щыр хот.

Джащ фэд титигъэзэ хэсэ гектар 6016-м изытти. Щэпкы-
хэр гъумых, шхээхэр иных. Бэрэ
пэмэльзэу натрыф ыкIи ти-
гъэзээ хасахэм ягуоижын ты-
фежэцт. Тикомбайнхэр хязы-
рных ыкIи икъущтых. Тэгүгъэ гу-
рытымкIэ а центнер 20-м ехур гектар тельтигэу къатынэу.

**Сурэтхэм артыхэр: Пшыдат-
экъо Сулейман; джащ фэ-
дэ техник районым щагъэф-
дерэр.**

**Мы сурэтным ишъульэ-
гээр чырбыц унэ дахэм фэ-
дэхэр районым икъоджэс
пстэуми къадэтаджэх. Мы
унэр къаджэу Очэншии
цизышигъэр Теуцожь чэ-
тэххө фабрикэм идиректор
игуадзэу ильэсивэр Иоф зи-
шIэгъэ, совхозэу «Псэкъу-
пс» идиректорыгъэ Делэкъо
Рэцьид.**

Якубэ сыригъэджагъ, Юфи дэсшэжьыгъ

Сэ ильэс 86-рэ синыбжь, районым зы ильэсикIэ си-
нахыбжь. Ильэс 40-рэ егээ-
дэжэн-Пуныгъэм сыпы-
лыгъгъ. ЮфшIэнхэр Аскэ-
лае щезгъэжъэгъагъ. АшI
ыуж Пэнэжыкъуае Юф
щысшигъ. Еланз 1950-рэ
ильэсим кышгэжъэгъэу
пенсием сэкIофе сызылэ-
жагъэр Нэчэрэзье гурыт
еджапIэр ары.

Заом ыпэкIэ Пэнэжыкъ-
кьюе гурыт еджапIэр кы-
зытытэухым, НэмитIэкъо
Юсиф Мыекъуапэ кыкIи
кэлэгъэджэ курс кэлэгъ-
хэр чылэм щызхицхэ, ти-
щыригъэджэгъагъ. АшI
ыпэкIэ, нэмыцхэр къемыкIохээз, Хъут Якубэ сыригъ-
дэжагъ. Сэ спшхэкIэ кэлэгъэджэ ЮфшIэнхэр шIу сэзгэ-
льэгъугъэр, а сэнхэхытэр къыхэсхынам игъогу сильтэ-
щагъэр Хъут Якуб ары.

Нэужым ар ильэсивэрэ ПсырыкыкIэ зэджэштэгъэхэ Пэ-
нэжыкъое къоджэ кэлээнэкъюм дэтыгъэ еджапIэм ип-
шагъ. Дэгъоу къэсшIэжыы Хъабхэумэ яунэшхо еджапIэр
зэрчIэтигъэр. Сэри ашI сагвакIу щезгъэдэжагъях, Якуб-
ээ Тэлэхэрэ Юф дэсшIэжынэу хъубгъагъ. Кэлэгъэдажэу
ащI игъусытгъэр Лыххурэе Даут. БишшэкIэ зигугуу къэс-
шIыгъэз нэбгырицхэр Пэнэжыкъуае иапэрэ кэлэгъэдажэхэм
ашыщих. Ахэр Алахтадлэм кэлэгъэджэ ЮфшIэнхэм кы-
фигъэхъугъэху щытгъэх.

Хъут Якубэу непэ зигугуу къэсшIырэр цыфышIу дэ-
дагъ, кэлэцкIоххэр шIу ылъэгъущтгъэх, ахэм шьабэу,
дахэу адэгушыицтгъыгъ, дэгъоу ыгъэдэштгъыгъ, шIэнгъэ
куухэр ягъэгъотгъэнхэмкIэ фэлэкIыцтгъытшIыгъэ.
«О унахь та��ырьомэ, нахь дэгъоу уеджэмэ, къыбгосым
фэсак, ИпIэгъу фэхү», — ариштгыгъ. А лэхханым
шыIакIэр къинигъ, кэлээ ибэу, зиггот макIу щылагъэри
багъэ. Ахэм Якубэ лъашэу ынаэ атыригъэтиштгъэх.

Якубэ пшэрэгъэп. Лы льэпэ-лъагэу щытгъыгъ. Шын-
кыгъэ, рензу къэбзэ-лъабзэу, дэгъоу фэпагъэу щытгъыгъ,
джэн фыжыбээ щыгъытгъыгъ. ЕджапIэм зэрчIэтым фэдэу
ядэжий щытгъытгъыгъ. Тыдэки къэбзэнгъэр, шыпкэ-
нигъэр, шхээкIэфэнгъэр щырикIэсагъ.

Садыхо иштгъыгъ. Ар къэбзэ-лъабзэу, бгъэшIагъо икъу-
нэу зэрчтгъыгъ хэт усупЧыгъэми къууин. Зы чыгым
адырэ цыкIуу дигъэхъыжытгъэ, пхъэшхээ-мышхээ
зэфэшхъафхэр къыпигъакIэштгъэ. Мыэрысэ, къуу-
жыIэ-
рицы лъэпкэ зэфэшхъафхэр зым адэр дэгъэхъы-
жыхэу иштгъыгъ. Цыфымз ар агъэшIагъо иштгъыгъ.

АшI сэри езгъэдэхэрээр практикэ сцэхэу, урокым къа-
щыфэсогтагъэр нэрыльэгъоу язгъэлэгъэгъуу къыхэкIы-
штгъыгъ. Ежь садым тыхицти, игуапэу зэкIэ къытфуатэ-
штгъыгъ. Ашыгъум пленкэ пакетхэр щылагъэхэп, хъэдэн дээз
цыкIуумэхъээ-мышхээ зэфэшхъафхэр къарита-
къоти къытитгъыгъ, калэхэм зэрашIонгъоу аригъэхь-
штгъыгъ.

ШыфышIу гээ, еблагъэр икIэсагъ. Имыхамелэ түүпчи-
гъэу, цыфхэм аIуигъафэм гуапэ хигъуатэу щытгъыгъ. Лэ-
жьэкIо бэлхэхъагъ. Гъомылапхэ щымыкIу щылагъэхэм
ашыщыгъ. Хъалэлгыгъ, сид ушхъагъу ёшыими, умышхуу
ядэжий укыригъэхъыжытгъыгъ. ЦыпIуу гээ, зэхэлжээ зэхъум бэрэ сахахъэштгъыгъ, яунагъо шэн-хабзэу
ишигъэр сэшIэ. Якубэ Хэгэгүу зэошхоми чанэу хэлэхъагъ.

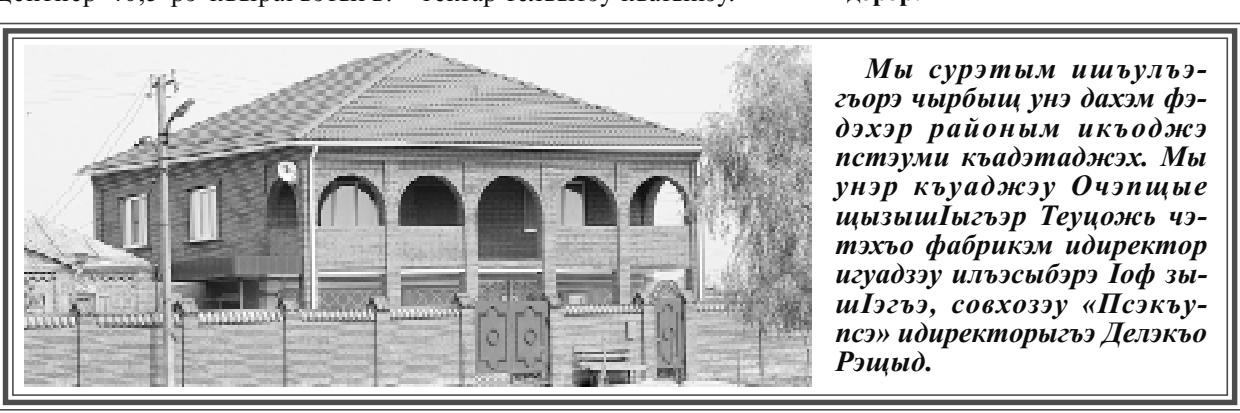
Лытэнгыгъа фашIу щытгъыгъ. Иушыгъ, уеупЧыжыкъы-
мэхъиин ёшIэштгъыгъ, ухигъэукоо ѿштгъыгъ. ГукIэгъуухо
хэлэгъыгъ. ЗэкIэ ригъэдэхэнхэр, ахэм дахэ арилону, ишIуагъэ
аригъэхъыгъ. Зэхэд имыIуу зэкIээмэ афэдэгъуу, ишIуагъэ аригъэ-
хъыз къыхыгъ. Ары мыхъуугъэм сэри кэлэгъэджэхэм
сэнхэхытэр къыхэсхынамынгъэхъ, джы сизэрхъугъуу
смыхъууныгъэхъишигъ. Ар сцыгъуушэрэп. АшI ишIу-
шIагъэр къоджэу, ашI фэдэ цыфхэм пшыгъуушэну щытгъыгъ.

Унэгъо дахи ёшIэнхуу инасып къыхыгъ. Пхуулиллы-
зы шаардээ ишIагъ. ЗэкIэ дэгъоу ригъэдэжагъях, адагагъэр
ягунисэу, ИофшIэнхэр шIу альэгъоу ишIуагъэхъ. ИкIалзу Теу-
цожыи ошIэ, зэрэхуугъэри ольэгъу, непэ ар тирайон ишац.
Лъэгъо дахэ, лъэгъо шIагъо къыгъэнагъ Пэнэжыкъуае
иапэрэ кэлэгъэдажхэм ашыщуу Хъут Якубэ.

БЭШКЭКЬО Къадырхъан.
Егъэджен-Пуныгъэм иветеран.

Нэчэрэзий.

Сурэтам итыр: Хъут Якуб.

Теуцожь районым имэфэкI

85

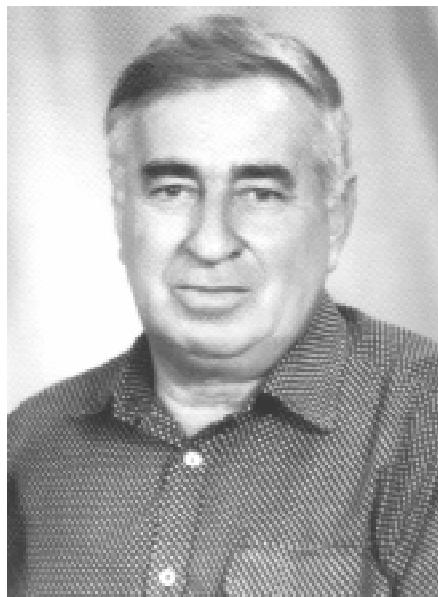
ЦЫФЫШГУГЪЭ, НЫБДЖЭГҮҮ ШЭГҮАГЬ

Мы сурэтим ишүульягъорэр Пэнэжжыкъуа икэлэл пүгтэй, Теуцожь районым ицЫыф гъэшIуагъэу Мыхуре Аскэр. Гукъаоми, непэ ар кытхтэхжээ. Ильэс заулэкI узэкIэбжжэмэ идунай ыхъюжыгъ. Щэч зыхмылыр псау шыIагъэм Теуцожь районым ыныбжь ильэс 85-рэ зэрэхтэгъэм анахь щыгушIуагъыгъэхэм, аш фэгъэхыгъэ мэфэкIышхом изыфэгъэхъазырын, изэхшэн анахь чанэу ахлажжэхэрэм аш эритьштэгъэр ары. Джары ар непэ къынэсыгъеми иныбджэгъухэм, ишъэогъухэм зыкъашымыгъушэрэ, шуки, дахэкI агу къызкIэжжырэр.

Мыхуре Аскэр ирайони, икъуджи, ильэпкы, илакъу ящихъу ягъэгъэним, адыгэгъэ намысыр къеухумгъэним халэлэу афэлжъагь. АхэмкIэ ИофшIэгъэшхохэр ишэх. Щыэнгъэм игъогу къин, гъогу шагъо къыкIугъ.

Аскэр 1932-рэ ильэсем къэхъугъ. Кубанска мэкъумещ институтыр къизеухым Сыбыр лъеныхъом агъакIуи, ильэситю совхоз горэм инженер шхъаIуу ИофкъышишIагъ. Ичыл гупсэу Пэнэжжыкъуае къизегъэзжым промкомбинатын, ДЭРСУ-м ашылжъагь. Пэнэжжыкъо РТС-м идиректорыгъ. Теуцожь автохозяйствешхор ашээ Тэххутэмийкъуае (аш район гупчэр дэтыштэгъэ) зыщыэхашэм пащэ фашIыгъагъэр Мыхуре Аскэр ары. Аш ишагу непэ псеуальэу дэххэм япроекти, ахэр дэгъэшхыхъэгъэр Аскэр. ИофшIэгъабэу ишэхэм ашэИ Мыхуре Аскэр къыфагъэшшагъэх орденэу «Знак Почета» зыфиорэр, медальхэр, «Теуцожь районым ицЫыф гъэшIуагъ» зыфиорэр щыгъуцIер къыфаусыгъ.

Очэпцие комплекснэ бригадэу дэтыштэгъэм ычIыпIэкI, колхозэу «Псэкъупс» зыфиорэр щызэхашэн зэхъум тхаматэ фашIыгъагъэр зигугуу къэтишIырэ калэр ары. Аш илофшIэкIагъэр зыфедэр, зэхэцкю бэлахъуу зэрэштэгъэр, чылэм, колхозым хэхъоныгъехэр ягъэшшагъэнхэм зэрэштэгъэр, ышшэ ифагъэхэр непэ къынэсыгъэм очнщиехэм ашыгъушшэжжэрэп. «Мыхъураэр зэтхаматэм аригъэшIыгъагъ, аш илэжжэкIагъэр» аюзэ рэгущыIэжжых.

Теуцожь районым (а лъэхъаным игупчэ Адыгэкъалэ щыIагъ) ашэу пенсиехэмкI фондын икъутамэ щызэхашэн зэхъум тхаматэ фашIыгъагъэр, нэужум аш лъэпсэ пытэ фэзышIыгъэр, зыпкэ изгъуцагъэр Мыхуре Аскэр. Пэнэжжыкъо мэз хызмэтшапIэми ильэс заулэ ишэхъэштэгъ.

Иоф зышишIэгъэ закъохэр арэп Иофир зэлъытэгъэр. Тыдэ загъаклуи, сид фэдэ Ишнатэ зыЧагъахы, иштихъу, идахэ аригъэшIуагъ, лъэуж дахэ къыгъэнагь.

Ар лъэшэу лы Iушэу, шырытэу гущыIуу, зекIоу щытэгъ. Аш дунаим гу зыльимытэнрэ, иакыл зытэмыфнрэ, ишIыгъэп шоми хүнэу щыт. Ар инженер къодиягъэр. Зэхэцкю едэгъуг, адыгэгъэшхо хэлъыгъ, имыхъамэл тупшытэгъ, ныбджэхъэр шу ыльэгъуштэгъэх, ыгъэлтэшIэштэгъэх. Проектировщикигъ, сварщикигъ, пхэшIагъэ.

Пэнэжжыкъуае псыхуу Пкашэ тIоу егощи. Аш фэшI тыгъэ къокIыпIэмкI щыIэ чылэ ныкъом ПсырыкIыкI еджх. Аш щыпсэххэрэм Пэнэжжыкъо сымэджжэм къекIолIэнхэмкI ёгъашIими къин альэгъуз, чылэ гупчэмкI къаухъээз къахыгъ. Лъэмидж горххери тиралхъэштэгъэх. Ау Пкашэ къызиукиэ зэхигъэтакъоштэгъ. Мыхуре Аскэр къоджэ Совет тхаматэхэм язэIукIешхо щыIагъ. Аш СССР-зышIэ лъэхъаным тирайонишико илIыкIоу агъэкIогъагъэр Мыхуре Аскэр. Аш изэхэшакIохэм Аскэр а зэIукIешхом къызэрэштэгъэгүшIэгъагъэри Москва ителеканал пчагъэхэм къагъэлэгъуагъ. Ар непэ къынэсыгъэм ашыгъушшэрэп. Сыда шоми къоджэ Совет тхаматэ аш юпкIи, ыужкIи аш фэдэ зэIукIешхом къащыгүшIагъэу зими къышIэжжэрэп.

Сурэтим итыр: Мыхуре Аскэр.

зэхигъеуци, ежь ыIешъхитIукIэ сварочнэ аппаратын Иоф ригъашIэзэ, егъашIэм мыкъутэжжын лъэсэрыкIо гучI лъэмиджэу ежь щымыIэжжими исаугэйт папкIэу къыгъэнагъэм сымэджжэм къохэрэ джэджэхъаблэхэри, нэшьюкъуаехэри, къунчыкъохъаблэхэри, ПсырыкIым щыцхэри, нэмикI чылагъохэм къарыкIхэрэри екIых.

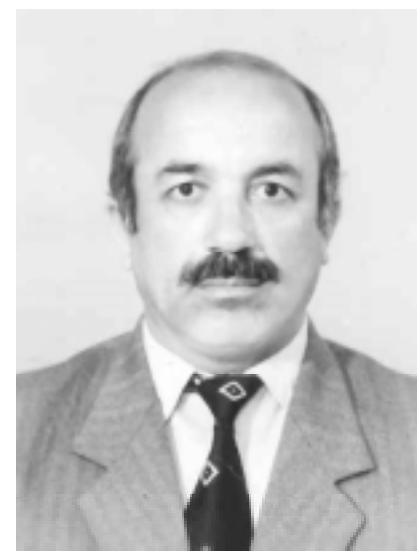
Аш изакъоп исаугэйт папкIэу, игугуу рашыIжъеу къыгъэнагъэр. Пэнэжжыкъуае чылэшхо. Мышитемир лъэнүкъокI щыIэ къоджэдэсхэу зэгъунэгъухэр, зэIахылхэр, зэнбоджэгъухэр псыхуу азыфагу ичтырэм зыщашигъом зэрэфахэу зэхигъахъэштэгъэхэп. Аш фэшI ахэр чылэ гупчэмкI хураеу километрэ зытIуш къаухъэштэгъ. Ильэс пчагъэми аштэу щытэгъ, цыфхэм ашыIэштэгъ, яльэу афагъэцакIэштэгъэ.

Нэужум ПсырыкIым щыпсэххэрэм якъэхалэ Пэнэжжыкъуае итемир лъэнүкъокI защифагъэнафэм, хадэр хүрэябзэу къырепхъакIызэ къэхъыныр къин хуугъэ. Къоджэдэсхэм ягузжээгъу атэзхыгъэр Мыхуре Аскэр. Лъэмиджир зыфэдэштэм ипроект зэхигъеуци, юпкIи юшхыи хэмыльэу, мылькуу унагъохэм къаримыгъэгъуоёу, гъомылэпхъэшI комбинатын идиректорыгъэу, джы районым ипащэу Хүт Теуцожь материалу ишIыкIагъэр къыИхызэ лъэмидж зэтгээпсэххыагъэ тигъэ нэстыр эхтэу Мыхуре афтыришIыхъ, цыфхэм заригъэгъэпсэфыжжыгъ.

Джыри аш илIыгъэ, ишIыфыгъэ, иадыгагъэ, иушигъэ афэгъэхъыгъэу зигугуу къэпшIынэу бэми щыIэр щысэ закъо къэтхыжжын. Москва къоджэ Совет тхаматэхэм язэIукIешхо щыIагъ. Аш СССР-зышIэ лъэхъаным тирайонишико илIыкIоу агъэкIогъагъэр Мыхуре Аскэр. Аш изэхэшакIохэм Аскэр а зэIукIешхом къызэрэштэгъэгүшIэгъагъэри Москва ителеканал пчагъэхэм къагъэлэгъуагъ. Ар непэ къынэсыгъэм ашыгъушшэрэп. Сыда шоми къоджэ Совет тхаматэ аш юпкIи, ыужкIи аш фэдэ зэIукIешхом къащыгүшIагъэу зими къышIэжжэрэп.

Сурэтим итыр: Мыхуре Аскэр.

ЯЗЫ МАФЭ МЭФИШЭ ТХҮЭМ ЕШИ

УблэпIэ классэм тарысыгъ тээлэгъу закIэхэу нахыжхэм тырягъусу Пэнэжжыкъуае лъэсэу тыхъу. Шыгъачэ щыIэ зыхъукиэ, зи къытшымыхъуу километрэ токIэу Гъобэкъуаэрэ Пэнэжжыкъуаэрэ азыфагур тыхэушигъыэ ткүти, район гупчэм тыхээситыгъ. Чэухэм татетэу хэгъуашхъэм щашIырэ шыгъагчээм дунаир тфэмыхъуу теплыщтыгъ. Типкыгъо-лэгъу калэхэу фэшхъяф чылэхэм къарыкIхэрэри тишIэгъагъэх. ГъэшIэгъоныгъэр шхъадж къыздикIырэ чылэм щыIэкIэ тизэрэзэдэжштэгъэр ары. Пэнэжжыкъуае щыц тинбоджэгъухэр урысыбзэкI гуцыIэштэгъэх тизэрэгъэхтууапсэу, ти турысыбзэ шборкыгъ. Бэрэ пэмыльхэу районыр дахыжжыгъагь район зэхэтэкъонхэм къахиути.

Районыр икIэрыкIэу Пэнэжжыкъуае къызахыжым анахь гушуагъэхэм сэри сащыщыгъ. Хъарзынэба чымэ агъунэ цыфхэр лъэо-шхъауо, яоф къэгъанэу справхахъэ мыкIожжыщхэмэ? ИофшIапIэхэм къаххонба, районым зыкыIэштэжжынкIи ишIуагъэ къэкIонба?

Тикбоджэгъу лъыжь Iушэу, адигэ лъэпкъым иусэкIошхуу Теуцожь Цыгъо икъэ Пэнэжжыкъо къоджэ паркым дэль. Аш щыIэ районым ехы. СицIыкIугъом щегжэжжагъ усэкIошхом сзыщыгушIукIырэ. Цыгъо буусыгъэхэм атэхыгъэу сурэтыбэ слап къыпкIыгъ, сигулыкIэу зэкIэри зэххубытагъэхуу сыкъызыхъуугъэ Гъобэкъуае Цыгъо имузееу дэтим ахэр естьгъэх. Аш изакъоп, Гъобэкъуае сурэт галерей псау сиунаеу къызыщызIесхым Чэслхъагъэх. Фэшхъяф къудажхэм сиIэшIагъэр анэсигъэх. Къыздэхъумэ, район гупчэм усэкIошхом ихъадэ дэльшиш, аш зигугуу лъэшэу юшIыгъэ «Пицца-заор» щырекIыгъэшI, лэжъэкI дэгъубэ районым исьш, сянэсиятхэр, скъошхэр, синьбоджэгъухэр къышигъуу гэшI, зэрэслэтихэрэм ишыхъатэу сурэт галерэ къызызIесхым симурад.

Чаных, лыбланхэ районым ипащхэрэ, лэжъакIохэу исхэри. Сафэрэз. ЗэрэмэхъумэшIэ лъэпкъыхэр къагъэшъыпкъэх. Сыгу къыздэIеу мэфэкIышхомкI сафэгушIо. БэгъашIэ, насышшохуу исхэри. Ямафэ мэфишшэ Тхъэм ешI!

КЬАТ Теуцожь.
УФ-м инароднэ суртышиI, Урысаем, Грузиен, ясуртышиIхэм, Урысаем итхахIохэм, ижурналистхэм ясоюзхэм ахэт, Теуцожь районым ицЫыф гъэшиIуагъ.

Хъалыгъур щагъажъэ

Пчэшхъаум тизэрэлъэбакьюу хъалыгъум гохьыр къытIуагъ. Тизэрэхъагъэр Пэнэжжыкъо гомылэпхъэшI комбинатын хъалыгъур гэжжээпI цехэу хэтыр ары. Мыщ гущыIэгъу кIэкI щыдтиIагъ цехым ипащэу ХъутIыжъ Маринэ.

— Нэбгырибгүу тыхьюу мыщ тищэлажъэ, — ио Маринэ. — СменитIоу Иоф тишIэ. Анахъэу тизыпшылхэр хъалыгъур гэжжэгъэнэр ары. Аш дакIоу булкэ зэфэшхъафхэрэ тэгъажтэх. Чэшзымэхэм хъалыгъур булкэу 500 — 600 къыдээ тэгъэкIыши, районым ичIыпIэ заулэмэ ашашэ. Аш нахьыби къыдэдгъэкIын тлъэкIыши, ау IуагъэкIышшурээр джары. Анахь тизылхэр бул-

кэхэм ягъэхъазырын, ахэр нахьыбэу ашэфых. ЕджаIэхэм къэлэдэжакIохэр якIуалIэхэу хъужыгъэшI, ахами булкэхэр афягъажтэх. Цыфхэм фаехэу заказ къызытатыкIэ, гуубати, фэшхъяф IешIу-ИушIухэри афэтэшIых. Коц имыIэу гомылэпхъэшI комбинатын ишхъал Иоф ымыIэу щытэшI, тищыIэгъэ хъаджыгъэр Динской хаджэпIэ комбинатын къырацы.

ТизыцхыгүшIэгъэ унэм къызытэу тизэрэхъагъэм Иоф щашIэ бзыльфыгъэ ныбжыкIытиу. Тыгъужж Фатимэрэ КыкI Маринэрэ стол къыхъэм къэлъырхэу булкэхэр ашых (ахэм сурэт къатехъыгъ).

Теуцожь районым имэфэкI

85

Делэкъо Марыет.

Теуцожь районим ит адыгэ къоджабэм ашыц очэпщые. Мы къуаджэр ары зыцапуугъэр Хэгъегу зэошхом Советскэ Союзим и Лыхъужыцэ къыщызылжыгъэ Нехэе Даутэ. Непэ къуаджем итепль къэзгъэбжышорэ псууальхэм идэхагъэкэ къаҳечы еджапиэр зычэт унэ зэтетэу бэмышигъа аш щашыгъэр.

Апэу тызукээр гурит еджапиэм идириекторэу Делэкъо Марыет. Аш тиупчэхэм джэуап къаретэ.

Сыдигъуа мы унэ шагъом егъеджэнэр зыщежуугъэжьагъэр?

Ильеситф хъугъэ мы унацэм щедгъаджэху зедгъэжьагъэр, лъэшэу тафэрэз аш фэдэ псуолъя шагъо тфэзгъэпсыгъэм.

Нэбгырэ тхапша щеджэрэ?

Пстэумкэи къэлэеджакюо тиэхэм япчагъэ нэбгыри 197-рэ. Класс 13-мэ ашетгъаджэх. Зы сменэу Йоф тэшэ. Мы ильэсэм апэрэ классын щеджэрэ?

Дэхтэм ашдэжштых. Зы нэбгыре яунагъо изыт къихэклэу Йофшапиэр Гухагъ.

Къэлэегъеджэ тхапша еджапиэм Йоф щызышээрэ?

Къэлэегъеджэ 28-рэ тэхъу. Ахэм ашыщху нэбгыри 4-мэ «Урсые Федерацием гъэсэнгъэмкэ ипочетнэ Йофши» зыфиорэр, зы нэбгырэ «Отличник просвещения РФ» зыфиорэр къафагъашошагъ, тикэз

лэгъэдэжэ 13-мэ ашшэрэ катэгори я.

Непэрэ уахтэм диштэу ежкугъеджэнхэм ишыкэгъэ амал пстэури шыуиэлъя?

Тиеджапиэр чэтгүүтийгээр нэбгыре 15. Кушу Амирэ дышэ медалькэ тиеджапиэр къуухи, къалэу Краснодар дэт политехническэ институтын Чэхагъагъ. Адрэ нэбгырэ 13-р ашшэрэ еджапиэрэу ыкчи и колледжху Красно-

дар эхтэх ашдэжштых. Зы нэбгыре яунагъо изыт къихэклэу Йофшапиэр Гухагъ.

Спортымкэи гъэхэгъэ шукахээр шыуиэлъя ало.

Ары, спорт лъэпкэ зэфэшхъафхэмкэ районни республикими ашыкюорэ зэнэкъо-къухэм тикэлэеджакюо хагъунфыкырэ чыпэхэр ашабулагъах. Физкультура Йофшэнэр

Еджапиэм иавтомашин.

Сымэджэшым шыфхэр егъэрэзэх

Теуцожь гупчэ район сымэджэшыр Республиком ирайон сымэджэш пстэуми анахь тегъэпсихъагъ. Унэ зэтетэу ар зычэтим итепль дахэ, чыпэу зыдэштыри гүйтэйл. Къуаджэу Пэнэжыкыуае къоцырыкырэ асфальт гъогум аш урешалэ. Сымэджэш къоцыими, тэдэ бгээзагъами угу къэзыштын фэшхъаф щипльэгъурэ.

Хъабэхъу Мусльиметтэ лъэгъунэу тиэр аш зыудгъэкагъ. Теуцожь район сымэджэшым а бзыльфыгъэр зыщилажъэрэр ильэс 40 хъугъэ. Непэ сэнжъватэу Йоф зэришээрэ функциональнэ диагностикикэ заджэхэрэ ары. Мьеютопэ медицинэ училицыр къуухыгъ. Адыгэ Республиком псауныгъэм икъеухумэнкэ изаслуженэ Йофши, УФ-м псауныгъэм икъеухумэнкэ и Министерствэ и Щитхуу тхыль къыфагъашошагъ.

Тисымэджэш итепль изакъоп, Йоф щипшэцтми къыщызбгъээзэцтхэм лъэшэу дэгъу. Врачуу щилажъэрэр зекэ сээнхъатэу Йоф зэрашээрэм фэлэ-

пэасех, сымаджэхэм япэгъо-къынки ашшэрэ уагъэкоштэ, — сю Хъабэхъу Мусльимет.

Къыбдэлэжъэрэ врачхэм ашыщхэм ацэ къытфеба.

Врач дэй тиэп. Зыцэ дахэкэ епштэй бэ. Дэгъухэм ядгъужых врачху Елена Хандимайло, Людмила Мухитдиновар, Нехэе Зурыет, медсестрахуу Псэунэкъо Аминэт, Хъалэ-

штэ Марыет, акушеркэу Лыхъурэе Сафьет, секретарэу Лыхъурэе Светэ, поликлиникэм ишашуу Лыхэсэ Сайдэ.

Район администрациир сымэджештуу къышууфышты? — тиепчы тигушыгъэ.

Тирайон администрациир ишашуу Хъут Теуцожь тисымэджэш къыфишээрэ бэ, ынашэренэу къытует. Тхъамаф блэкли-

рэп тисымэджэш къэмыкюу, тиофхэм языт зыщимыгъэгъуазэу. Тызыфаэр зекэ къытфешэш, зекэми Туцожь лъэшэу тифэрэз. Аш ишшагъэлээ, бэ амалзуу тиэхэр сымаджэхэм япсауныгъэ зыпкэ идгъэуцжыныкэ.

Сымаджэхэр зычэлхэ сымэджэш закъоп нына мэр?

Поликлиники, къэлэцыкъу

Хъабэхъу Мусльимет.

Сымэджэш унэм итепль.

симэджэш шхъафи мыш хэтих. Апэрэ этажыр ахэмрэ приемнэмэр айыгъых. Ышхъагъа сымаджэхэм зыщиязэхэрээр.

Врач шхъаиэу шыуиэлъя Шэртэнэ Нэфсэт идахэ ало бэрэ зэхэтхэх.

Ифэшъош шыпкэ аш шиоу фалорэр. Тисымэджэш зычэт унэр ашы зэхъум аш зэшшигъагъэр къэлэйтэгъуй, къинигъуабэ зэпичигъ. Непи аш колективыр дахэу зэрэш, ежыри Иэпэсэнгъэ ин зыхэль врач, цыф дэгъу, зэхэшэн Йофим фэлэ.

Шыуирайон зызэхшагъэр ильэс 85-рэ хъугъэ, аш фэгъэхыгъэ мэфэкэ зэхэхашо шыуицкъуаджэ щиэшт. Сыдэуштэу уепльира аш фэдэ Йофигъом?

Тирайон зыпкэ рагъэуцожи, аш игупчэ тицбоджэ Пэнэжыкыуае къызахыжым зекэми тызэрэгушуагъэр къэлэйтэгъуй. Ары тисымэджэш зычэт унэ шагъор тфашиын фэзшагъэхэри. Тирайон Йофхэр дэгъюу зэпифэхэм хэт имыгопна. Районым итарихь тъогу къинигъуабэ къызэпичигъэми, непэ къызфекуагъэм уигъегушионэ щыт.

Теуцожь районым имэфэкI

85

Къуаджэм дэт музейр

бэшлагъами, нэрмыльэгью ар къытхэт ыкИй къыддэпсэу къытфышина гъэмкI.

Гъобэкъуае игупчэ урамэу асфальткI цылгъэм тырыкозэ танэсэ елкэ чын дахэхэу зэпэ-Иутхэм. Ахэм акыб дэт чырбыш унэм чэт лытэнгъэ инзыфа-Шыр Туцожь Цыгъо имузей. Ащ изыгъукI къыгот усакIом исаугтээ шагъоу узекIуалIкI Цыгъо ынапэ къыпфициштым фэдуу къыпшигъэшырэр.

Музейн тыргээблагъэ ащ иофишиу Шынхэй Марыет. Ащ къытфуатэ Туцожь Цыгъо къызыхъугъэр илъэси 125-рэ зызыхъугъэ 1980-рэ илъэсийн музейри саугъетыри къызэрээ-Иуахыгъэхэр. Музей унэ заулэу зэхэт. Апэрэ унэу Марыет тъзерица гъэр усакIомрэ Иэпэгъу къыфхунхэу къыфакIоштыгъэхэмрэ Иоф зыщашигъэ сурэтхэри, ахэм ашыгъэри мыш къыпти унхэм арьпльэгъоштых. Гъобэкъуае щынхэу Хэгъэгу ззошхом хэлжьагъэхэм атырахыгъэ сурэтхэри, ахэм ашыгъэри мыш къызашагъэлэгъор эун шхъафти музейн хэт.

— Мы унэм ит мэкахэм атөлжагъох къуаджэм иханэ-гүнхэм археологхэм къащи чайыгъэх, къоджэдсхэм яхатжэм ыкИи Пишищэ Гушуу къащагъотыгъэ пкыыгъэ зэфэшхъафхэхэр, — къеугэ Марыет. — Ахэр я Иэпэгъу хэуу шиэнэгъэлэжжэхэм зэрэгээнэфыгъэмкI, къуаджэр мы чынпIэм 493-рэ илъэсийн къэтисыгъэу ары. МыхэмкI ыкИи фэшхъа-

фэу музейм чиэлхэмкI Гъобэкъуае къырыкIуагъэр зэкIэ зэбгъэшэн пльэкъыщ.

Ящэнэрэ унэу Марыет тъзерица гъэм народнэ усакIомрэ зэджэгъэх Туцожь Цыгъо ишигIагъэм нахь благъэу нэиуасэ зыфэшыныр щеогъажэ. Мыш щыпльэгъущих Цыгъо шуу къамыщэу шыгъагъэр, адыгэ орэдхэр къызэрэригъэштыгъэ шыкIэпшынэр, а охтэ чыжжэм къуаджэм щагъэфедштыгъэ адыгэ пшынэр, нэмийкI пкыыгъю гъэшIэгъонхэр. Дэлжымы IуалIыгъэ сурэт иным унэуу къыкIегъэуу 1932-рэ илъэсийн ЛэжээкIо Быракъ Плъыжым иорденэу Цыгъо къыфагъэшшошагъэр Михаил Калининым къызэрэритыжжыгъажэ.

Бэ джахэм афэдэ пкыыгъохуу Туцожь Цыгъо, ащ хэкIигъэхэм, икъоджэ гупсэ ашыгъэхыгъэхэу музейн щызэгъэу Игъэхэр. Джах фэдэу музейм чиэтэх усакIомрэ ўцIэгъэр агъэнэфэгъэ шхъафти музейн хэт.

хэри. Музейм учлахьэмэ игъэ-кIотыгъэу нэиуасэ зафэшын пльэкъыщ Цыгъо ичилэ ыцIэ дахэкIэ рязъэлгээгъэ лэжжэкIо хууххэхэм, литературэм, гэсэ-ныгъэм, наукам, культурэм, ис-кусствэм, спортын гъэхъ-гъэшIухэр ашыгъышигъэхэм.

— Марыет, шуумузей цыфхэм якIуалIэу шон пльэкъыщ.

— Мафэ къэс зэпымыуу цыфхэр къытфекIохуу сэфIо-щтэп. Районым къэкIорэ хва-кIэхэм тимүзий бэрэ арагъэлэгъу, къоджэ гъунэгъухэм къыт-фарыкIхэрэри макIэп. Зина-хыбэ къакIохэрэ кIэлэджа-хэр арых. Мары бэмышиу Крас-ногвардейскэ районым щын селоу Еленовскэм къырашигъэ кIэлэджа-хэрэ 40 тихъ-кIагъэх. Москва къикIыгъэхэри къызытфекIогъагъэр бэшга-гъэп. КъэкIох тикъоджэдэсхэм ашыгъхэри.

Туцожь Цыгъорэ ащ имузей-ре Туцожь районым иильэс 85-рэ тарихь нэкIубгъю шагъоу хэууцагъэх. Бэ музейм бгъэшIэгъонэу щыпльэгъун пльэкъыщтыр. Шурагъэблагъэ ащ зэкIэми.

Туцожь районым ит адыгэ къоджэ шагъохэм ашыгъэр Гъобэкъуае. Псыхьюу Пишищэ исэ-мэгубгъукI щыс чылэм ишитхъуу язгъэIуагъэу щапIуагъэр макIэп. Оры, Гъобэкъуай, зыпу-гъэр тильхъянэн бээм гъэшIэгъон шыгъипкIэ щалытэрэ ашугъу, тхэкIэ-еджэкI юамал зыкIэ-мэлыгъэ къоджэ кIэлэ къызэ-рикIоу альтытштыгъэ Туцожь Цыгъоузиакыл къытипэсигъэ поэмэ шагъохэр. А лыжж ыу-шым идунаи зихъожыгъэр

Ащ къыгот унэм тъзэрхэуу

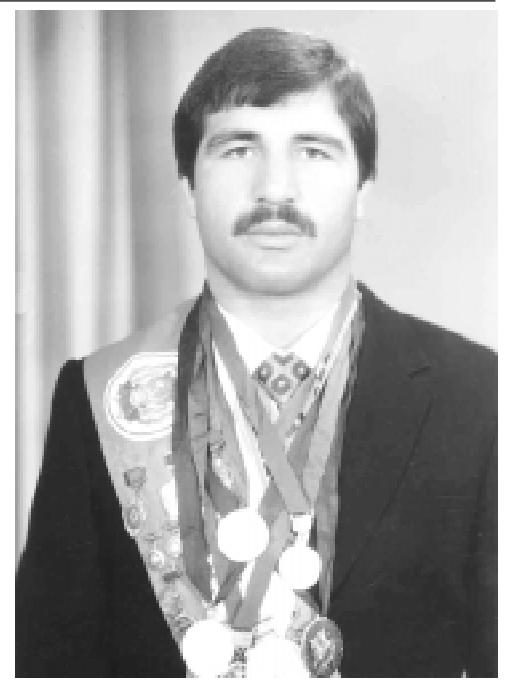
Хъэпэе Юсыф.

Хъэпэе Арамбай.

Хъэпэе Асхад.

Хъэпэе Хамед.

Юсыф районым илэгъу

Тракторэу къутагъэм къыхахыгъэ пкыыгъэр тамэкI Шевченкэ МТС-м ахьыти къарагъашыжыщтыгъэ.

Джах фэдиз бэлахьыр зыпэкIыгъэхэм механизаторхэм ашыгъи Юсыфуу непэ щылагъэм зыныбжэ илъэс 85-рэ зэрэхъугъэр хэзгъэунэфыкIыщтыгъэу, районым илэгъур. ЩынакIэр къинигъэм къызэкIуагъэр, ыгуу ымыгъэхэдэу ыпэригъэхъузэ лэжжагъэр, анахь чыгуулэжж бэлахъхэру районым, республикэм арьсхэм ахалтытээ, иштиххуу аригъалэз къыхыгъэ.

Анахьэу иштиххуу зыраIуагъэр, ыцIэ чыжжэу зыгутээр комбайнэрэу зынштэр ары. Мы буужыкIэ зигугуу къэтшыщхэ икIалэхэр Иофшэнээр ши альэгъоу, къинийн шамыгхэу ыпунхэм пытгыгъ. Ильэс къэс ахэр хынгъошхом хигъэлэжжагъэр, игуудээхэу икомбайнкIэ тоннишье пчагъэжж хамам къаригъэшагъ. Трактор бригадэми ипащтуу къыхыгъэ.

Хъэпэе Юсыф акыл зыкIэрыхын лымылэгэ-мыльханчэу, пытэу зэхэльэу щытгыгъ. Шыбэу гуучиIу, зыгуахъэрэм рион ыгъотэу, ыгуу зырыригъэхэу шэн

гъэшIэгъон хэлтэгъ. Зы щыси къэсхыжын. Топсэ районымкIэ Гизель-Дере зыдгээсэфынэу тыкIуагъэу Хъэпэе Юсыф гуусхэр иIэхэу къытлыхыгъагъ. Мыш зынчгээсэфу щылагъ АКУ-м ипрофессорхэм ашыгъ гори. Арырэ Юсыфрэ нэиуасэ зызэфхъухэм зэгурь-Иуагъэхуу, зэнэбдэгтэшхо хуугъэхуу мэфэ ренэм зэкигъуугъэх, шиэнэгъэлэжжоми акылэгъу фэхъугъэу риони ыгъотыгъ.

Унэгъо дахи Юсыф щылагъ. Ишхъэгъусэу Гоощагъэрэ (ари щыкIэжжэп, Алахым туми джэнтээр къарет) ежырырэ льфыгъибл зэддагъотыгъэр, Иофшэнээр ши альэгъоу, адиагагъэр ягунэсэу дахэу апIуагъэхуу, рагъэджахъэхуу, тидунай къаягъэкIэраакIу, къагъэбау непэ къытхэтих. Апхъухэу Гоощак, Сими, Дэхэсийн унагъохэм арихъагъэхуу, зыххэгъэгэлэжжоми акылэгъу фэхъугъэу риони щылагъ.

Хъэпэе Юсыф непэ къытхэмэтыжы, зынчгээгүүшхэрэр, игугуу дахэкI щыгъыжхэрэр зынштгыгъэхэм, дэлэжжагъэхэм язакъоп. Ащ ыцIэ Урысыем ичилээзэштыгъэхэм ямзакъо, Иофшэнээр къэралыбхэм ильфыгъэхэм шукIэ ашыраагъяло.

**Я 3 — 10-рэ нэкIубгъохэм арихъагъэр зыгъэхъазырыгъэхэр
Нэхэе Рэмээнэрэ Лэххүсээжж Хаджэрэтбийрэ.**

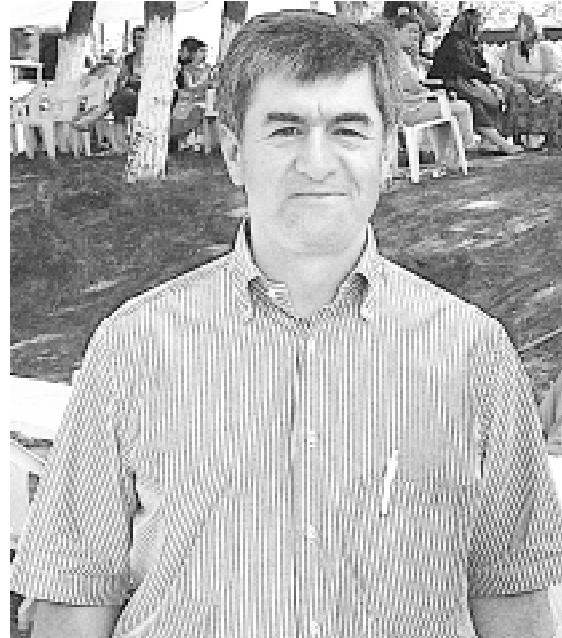
Сурэтхэр тезыхыгъээр Ишынэ Аслъан.

ЗЫКЫНЫГЪЭМ ЕКІУРЭ ГЪОГУ

Купым ипащэу, тизекЮ юфтьхъабзэ изэхъякЮ, АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутатэу КIэрмыт Мухьдинэ Тыркуем щээфэ ежь ышъхъэктэ афэгумэктэу, якъэбархэми зашигъэгъуазэу кIэлэцыкIумэ ахэтыгъ. Ахэм язакъоп, тэриналаэ къыттыригъетыгъ, зи къытенагъэп. Пчыхъэзэхахъэмэ ар къащыгүштээ зыхъу, кIэ тызэххъажынным игъо къызэрэссыгъэр къыкIигъетхъеу ипсалъе ыгъэпсыштыгъэ «Анахь хэбзэ дахэ зиэ лъэпкъеу тызэрэштыр Япониemi щаштэ, ежь якультуурэ тырагъапшэ. Тишэн-зэхэтыгъиэмэ арымыгъозэрэ къэралыгъо дунаим тетынэп. Аш фэдизэу зигугуу дахэкIэ ашырэ адигэлъэпкъыр зэрэкЮдырэм сыйгу егъэузы. Ильэс тюкIищым ит адигэ лы зишүгъор адигабзэктэ мыгушынэжышиу зыхъурэм, сида узэгупши сэжыштыр? Тызэжъуягъэупчыжьба, адигэхэр, сида тшIэн фаер? Сыдэущтэу зыкъэдгъэнэжын тльэкышт?» КIэрмытим ипсалъэмэ ашыщ пычыгуу а къэстхыжыгъэр. Цыфхэм агуухэм алтынэссыэ ар мэгущытэ, сида пюмэшьыпкъягъэ хэль, ыгу ильыр ары къын

Иорэр, илъэпкъ фэгумэкъы. Рихъанлы тышыгээ Мухъдинэ «Адыгэ макъэм» пас сэри зэдэгүшгээгээ дэсшыгь.

— Мухъдин, уиуахъти,
үинсауныгъи, уимылтъкуи мы
Гофтхъабзэм хэолъхъэ, хъа-
лэлзүү лъэнкъ Гофым уфэла-
жьэ, аиц узфааем фэдэ шГуа-
гъэ къытынэу ольыта?

— Кавказ заор кіозз икъыжыгъағъэхери, аш ыуж Балканым рафыжыгъағъэхери, аш къыкІэльтыкІоу Тыркуем ис пчыагъэр фәдиппIыкІе нахыбы зэрэхүгъэри къызыдэптигъэхкІе нэбгүрэ миллионним къыщымыкІэу адыгэ мы къэралыгъом исыщт. КIодыкIаеу ахэр мэкIодых. Аш кызгъэкІыреп ахэм ядунай ахъюкъеу е щыIакІэ ямы-Іэу. ЩыIакІэ дэгүүи яI, япсэукIи зи илажьэп, ау бзэр аIэкІэзыгъ, зыщиш лякъор къезымышIэжхэрэри къыхкы-хэ хуугъе, тIэкIу уахтэ теш-Имэ, зыщиш лъэпкыри къашIэжкыщтэп. Тэ, Кавказым ит адыгэ республикищым ашып-псэухэрэми, аш фәдэ амалы-шхохэр тиIэхэп тадэIэпыIэш-шүнэу, тишУагъе ядгъэкІы-нэу. Къэнэжкырэр мыш фәдэ Iофтхъабзэхэр зэхэтщэнхэу ары. Тисабайхэр зэдгъэлэ-тищум горалыкIи ашыкIа, аф-

— Кіләцікің інбұрың шытім көхъу «Нэфым» хәтмә, Тыркуем кызыздеп-щагъэр щэкірә зирә ныІен. Сыд фәдә хәхыкікілә ахәр кылхәпхыхәра?

— Культурэм иунхэу Инэм дэтхэр арых «Нэфым» хэтхэм зызагъасэр. Ильэсих хувьгээшь мы Йофтхъабзэр зызесхъэр, нэбгырэ миным кьехьумэ ахэм защагъесэгъах. Аш шуагъэу кытырэр районым ит къуаджэхэм ашы-псэухэрэм дэгжью къагуры-Иуагь. Тиджэгүхэр нахь дахэхъугъэх, кіэлэццыгүхэр зэнэкъоюхээз къацшьох, адигэшэн-хабзэхэр нахь зэрхьях, ялокэ-шыгыкэхэри зоблахуух. Паджин занчыг Чамутаа мэргэжилжээ.

— Тарихым кызызригъэльягъорэмкіэ, сый фэдэ йофи загъорэ къыдэуае, загъорэ ефхыхы. Тыркуем ис ныбжыкІэхэр нахъ къытлыІэсышь хъугъех, тикъэралыгъо ипчъэхэр кызызГуихыгъех, тыззехъаныри нахъ ІашІэх джы. Интернетым, тиансамблэхэм, Лъэпкэ зэхашэ ялэу кызыэрэтджыхэрэр ары сэри сызкІэгушурэр, сызфежъэгъе йофиры лъызгъэктэнымкіэ куачІэкъысэзытырэр. Адыгэ къашъохэр ыгу етыгъэу зэзыгъашІэхэрэр, дэгъоу еджэхэрэр, ежъ-ежырызу усэхэр зэхэзыльхъэхэрэр — джахэр арыххыхэсхыхэрэр зыдэсцэнхэу

Іэкіыб къэралыгъо тильэпкъэ-
гъухэр зышыпсөүхэрэм тыңон
зыхъукІэ. А зыхэр зыдапш-
хэ зыхъукІэ, адрэхэм агу кло-
дышт, гугъяпІэ ятымытыгъеу
мэхъу. Джаш фэшI, купым хэ-
тэу алерэу Іэкіыбым клонеу
къыхэтхырэр процент тюкіи-
щырэ пшырэ мэхъу. Кіэлэцы-
кіухэр зыгъасэхэрэм лъешеу
сафэраз. Къепопэн хумэ, кіэ-
лэцыкіухэм юф адэзышІ-
щтыр сымыгъотэу, зым сельэ-
йумэ, адрэм гъешуабзкІэ си-
дэгушыЭзэ ильэсищырэ сыхе-
тыгъ, ау сыдэу щитми, сыйфе-
жъэгъе юфым ынж сикыгъеп,
ахэм ашъхьагъ итыштхэри
къэзгъотыгъэх. Алерэ мафэм
къыштегъэжъагъеу мары ильэ-
сих хъугъешь, ошхи оси

«Пиlагъэр кIодыщтэн,
УмышIагъери
Цыфмэ пиlагъэ алощтэн.
Щытыщт чъыгэу бъэйтIысыгъэр
Псы зыкIэбгъэхъуагъэр,
О писэ зыхэпльхъуагъэр
Тыгъэм пэгъокIыщт»
Нэхэе Руслан

ымыңға Тәхъутэмыйқуае къи-
кызыз Йнэм нәс тхамафәм щә-
къекіо кіләңгілікүхем зәра-
дәләжъұштым фәші Стлашы-
Сафыет. Лъәш дәдәу аш сыйфә-
раз. Сафыет ЙофшІэнір ды-
ригъәжъегъагъ Тыгъужь Нур-
бый. А нәбгырілар ары «Нэ-
фым» игъезуун ляпсә фәзы-
шығыэр. Йофыр зәрельыкІуа-
тэрәр зальегъум, мәкілә-мактәу
нәмыкІхәри тиоғ къыхэла-
жъехәу аублагъ. Кіләңгілікүмә
орәд аригъәшІэнәу къебләгъагъ
композиторәу ықїи продюсерәу
Лыткуу Къэләшъяо, къа-
шыохәр языгъәшІэрэ Иныхуу
Инвер, орәдың Йоу Къушъекъо
Симә, ахәм къакІелтыкІуагъеж
Жъажъые Светә, Къытыжъ
Азәмат, Къытыжъ Анзаур, бә-
мышІәу тикуп къыхэлағъ
пшынәо Іәспәласәу Къэләкъу-
тәкъо Инвер. ЗәкІәмкіи «Нэ-
фым» дәлажъәрәр нәбгырілар
фәдиз мәхъу, ыпекі кызызәрс-
Іуагъәу, ахәм зәкІәм сафәраз
ялоғ дәгъую ағъецакІешш.

тыщылэжсыным, икъу фэдизэу зыщытпльхынам, цыиф гъэшІэгъюнмэ таIу-кІэнам ыкIIи аиц даkIoу фестивальхэм тахэлэжсынам афэши, сид фэдэ зэнхыны-гъэхэр бгъэфедагъэха, сыхьат-сыхьатэу гоощигъэу мафэ къэс тизекIo гъогу зыфэдэштыр сидэүщтэу жьугъэунэфын шъульякІы-гъя? Оиц нэмыхкІэу хэтаджыри мы Ioфтхъабзэм кыхэлэжсыагъэхэр?

къыгъэлъагъо сэлъытэ.
— *Аныбжы икъумэ Тыр-
куем щашигъэ яныбджээ-
гъухэр къыращыжынхэкИи
нишэхэнэй...*

— Тыркуем изакъоп, нэмыг къералыгъохэми къа-
рашыжъыщтых. Тэ тихэгъэгу
клоц пштэмэ, марышь Нал-
щык тыщиагъ. Тыквызкю-
жымын ыуж тишэожые нэб-
гыритфыр зэрэугъоихи, зи-
ашхъягъ имытэу Налщык
куюагъэх, ныбджэгъо къашы-
гъэмэ адэжь къыщиагъэх.
Ахэм мэхъан э ямыгэу плъы-
тэн плъэкыщта о?

— Сэри а гүпшисэу уиЭлхэр кыбдэсэгоых, сиЮшь мэхъу мэхъэнэ ин зэриЭл. Ау мы зекЮ Io фофтхабзэхэр икъущтха, сыда джыри шИгъэн фаеу о пльымтэрэр тиадыгабзэ къэгъэнэжсыгъэним, лъепкъыр мыкЮдыжсын им афэй?

— Пишэн фаер бэ. Апэ дэдэ тигурыт еджап! Эмэ къащед-гъэжьэн фае, ахэм адыгабзэр нахь къащебэк! Эу ашыгъэ-псыгъэн фае егъэджэн программэр. Кіэлэцьык! Йыгъын! Эхэу поселкэхэу Яблоновскэм, Инэм ыкни Адыгэкъалэ адэтхэм зырыз нэмий! Эми къахэхыгъэу адыгабзэр ач! Эльхэгъэн фае. Мыекъуапэ штэмэ, кіэлэцьык! Йыгъын! Ищым къышымык! Эу. Аш пае лъяпкъ зэхэдз тишигъэу къикъирэп, ны-тихэр фэмыехэмэ, нэмых! Йыгъын! Эм ясабый ратымэ хъугъэ. Джа адыгабзэр зыч! Эльшишт! Йыгъын! Эхэр щысэтехын! Эшигъэнх фае мы тигъунэгъу Краснодар краим зэрэшашырэм фэдэу. Ахэм къэзэкъ еджап! Эхэр, лицейхэр къизэ-Иуахы, динир арагъэлэжы, яхбээ арагъаш! Э, ящигынхэр ашыгъых. Сыда аш фэдэхэр та зыч! Этымаш! Штхэр?

Кырэ зыэр тыкъэтынэу дгъэнэфагъэ. Тыркуем ыльянкыкъок! Э нэбгы-рэ 500-м къышмы-кэу тиофхъабзэ къы-хэлажьэ, зэк! Эми альэк! къагъэнагъэп, гумэкъыгъо гори къызэрхэмкыкъирэр ори ольэгъу, дэгъу дэдэу зэк! Э рекюкъы.

— Мұхъдин, сә сызэрегу-
пышысәрәмкілә, о чыланхъэр
иоуты, ашт ләжсығыз къыт-
тау ригъэжсабыз, ау нахь
ләжсығыз бәгъуагъз къызи-
тыштыр ильеситф-пишы
горә зытекшыкілә ары. КІ-
ләлзішкілүхәми зыкъаістын,
лъепкъ зәхашілә ахаплыхъэр-
әр ышыләнүгъем шыпхыра-
ними.

— Сэ ми сабыймэ сызкIа-
пильтыр ахэр адыгэ лъэпкым
икупкIэу къэнжыхынхэу сацэ-
гугьышь ары. Хабзэр зыхэ-
льэу, бзэр зыгульэу, лъэпкъ
зэхашIэр зиIэу непэ дгъэсэрэ
кIэлэцыкIухэр ины зыхухэ-
кIэ ыпэкIэ рагъехъунэу сацэ-
гугьы. Усэхэр ежь-ежыреу
атхы зэрхъугъами ащ фэдэ
шIошхъуныгъэ пытэ къы-
сеты. Инэм фэдэ поселкэу
адыгэр зыщымэкIэ псуупIэм
удэсэу адыгабзэкIэ усэхэр
птицыныр сидым ымыуас?
Мы Йофеу етхыяжъагъэр хъау-
лье зэрэмыхъуштыр джащ

Дзюдо

Урысыем дзюдомкэ изэнэкъокъухэу къалэу Пермь щыкIуагъэм спортым иветеранхэр ахэлэжьагъэх. Адыгэ къэралыгъо университетым физкультурэмэ дзюдомрэкэ институт итренер-кIэлэегъаджэу Хэшхъонэко Айвар килограмм 60-м нэс къэзыщчырэм якуп Ѣыбани, дышэ медалыр къыщидыхыгь. Тууцоян имэфэкI ехулIэу А. Хэшхъонекъом гущыIэгъу тыфхэхъугь.

— Зэнэкъокъухэр гъешIэгъо нээ хэхшгъагъэх, — кьеIуатэ Хэшхъонекъо Айвар. — Спортыменхэм ящихъу ѢаIуагь. Дзюдом ныбджэгъу Ѣызэфхэхъугь эзIуагъекагъэх.

Айвар, кунду узыщибагъэм нэбгырэ тхъапша хэтигъэр?

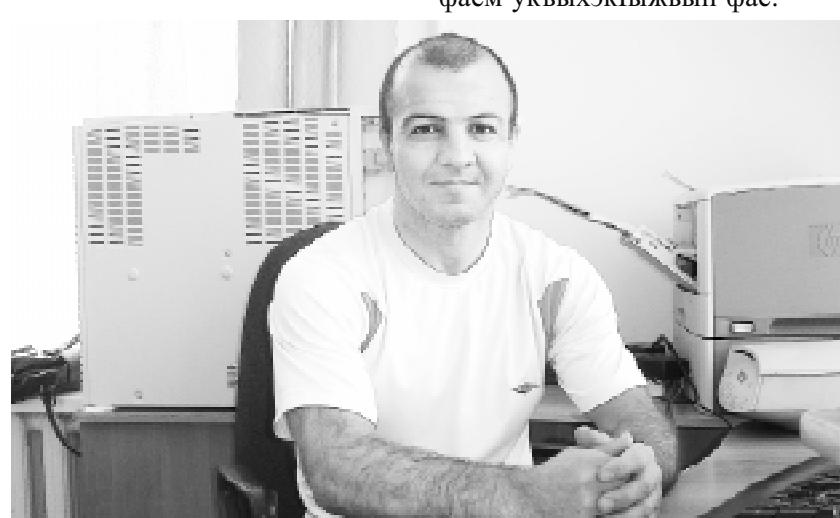
— БэнэкIуитф. Килограмм 60-м нэс къэзыщчыхэрэр бэхьштгъэх, эзIуагъумэ ахэлэжэнэу фэягъэр макIеп.

Спортым иветеранхэм шъуахалытэ шъхье, килограмм 60 къэзыщчыхэрэм бэнэпIэ алтыгъум пынкIэу Ѣызагъазз, пкыуузхэр...

— Нурбый, лъяшшиуу укытыхъуу къысчиюгъэхъу. Шыпкъэ, килограмми 100 — 120-рэ къэзыщчырэмэ зафэдгъадэрэп. Тэ амалэу бэнапIэм Ѣыдгъэфедэрэр нэмыкIэу бэмэ алтыте. Хэукионыгъе горэ алтыгъум зыщытшIыкIэ зыдгъэтэ рэзыжынэуу игъо тефэ.

ЗэуукIэгъуитф къэпхынныр ІшIэхэн. Анахь къин къыницихъугъэр къытамоба.

— Шьобж къыстыращным сыйтешныхъэштгъигь. Финальм сыйтешныхъэштгъигь. Санкт-Петербург испортсменуу сыйзэбэныгъэр ылъакъом эштэу атетын ылъекыщтгъигь. СшIэрэп дышээр къэсхынныр къызэрэдхъугъэр, къысэплъигъэмэ нахьшIоу къагурыIуагъэу къысщэхъу. Чемпион ѢытхъууцIэр къыдэс-

хыгъэу бэнапIэм сыйкъите-къыжызэ Иэтуу къызэрэсфитео-хэрэр зызхэсэхим сыйшIуагь.

Аиц фэдэ изгъэупIэгъум итренер-кIэлэегъаджэ, уинибджэгъухэр, уильэнкъо-гүсэ угу къекIыжыхъу.

— Тыдэ сыйкъиIими ахэр сыйгъупшэхэрэр. Сикъуаджэу Аскъелае, СССР-м изаслужен-нэ тренерэу Кобл Якъубэ, синиб-дэхъухэр сапашхъэ Ѣытхъуу къызышысэгъэхъу.

Адыгэ Республиком изас-лужжинэ тренерэу Бэстэ Сэ-лымэ ош пае къисиIогъагъэр сыйгъупшээр. «Айвар цыиф рэхъатыц. БэнапIэм итэу бгъэгумэкIынныр хылын», — Ело С. Бастэм.

— Ныбджэгъумэ къыуалэ-гүлIэрээр ор-ореу зыдэпшэгъу-

жын умылъэкIэу къыхэкIы. Дзюдор спорт лъэпкъ гъешIэгъон. Шъэфэу узэрэгупшысэрэр узбэнэырэм емыгъашIэ пшIо-игъу. «МашIом» ухэхъан, узышыфаем укъыхэкIыжын фое.

ташыбгъэгъуаззэмэ тиго-пицт.

— Европэм дзюдомкэ изэнэкъокъухэу Италием шкIогъу мазэм ѢыкIоштмэ сахэлэжьенэу зысэгъэхъазыры.

2008-рэ илъесым Урысыем ичемпион ухъугь. Дунаим идышэ медаль къыдэпхынным фэшI финалым унэсывьагь.

— Ар егъашIи сыйгу ильышт. Шьобж зэрэсIэм къыхэкIэу дышэ медалым сыйфэбэнагъэп. Чемпион ухъуным пае пкантIэу къыохырэр арэп Йофыр зэлтэйтгъэр. Уикъуайныгъэ насыпэр епхыгъэуу хуушт.

Спортым илъесыбэрэ ухэтынным пае сыйда анахъэу унаIз зытебгъэтырээр?

— Узыфэшыпкъэ Йофыр сыйдигъуу къыотэжы. Ныбжыр зэрэлтикIуатэрэм зыдемгъэхъухэу узылъыпшэжын, гүхэл чыжэхэм уафэкIон фое. Спортымрэ унагъомэр зэрээпхыгъэхэри зыщымыгъэгъупшэхэмэ нахьшIу.

Тизэдэгүчийгъэ зытеб-тихъуным сыйда гээзтеджээ-мэ джыри къяпIо пиIоигъор?

— Районхэм, къалэхэм ямэфэкIхэр зэрэзэхашэхэрэм сэгэгушIо. УзышапIуугъэм гэхъягъэу иэхэм улахх ахапльхээ пшIоигъу, узэрэпсэушт шыкIэм урагъэгушыс. Шьоп-сэу, сичыпIэгъухэр, бэгъашIэ шьохъу!

ҮүгүхэлтышIухэр къыб-дэхъунхэр пфэсэло.

— Тхъауегъэпсэу. Сурэтим итыр: **Хэшхъонекъо Айвар.**

Зэхэзыщагъэхэр:
Адыгэ Республиком и Къэралыгъо Совет — Хасэр, иминистрэхэм я Кабинет

КъыдэзгъэкIыэр:
Адыгэ Республиком лъэпкъ ЙофхэмкIэ, ИэкIыб къэралхэм ашыпсэурэ тильэпкъэгъухэм адиряIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ѢыкIи къебар жу-гъэм иамалхэмкIэ и Комитет

Редактор шъхъаIэр

ДЭРБЭ ТИМУР

Редакциер зыдэшIыэр:

385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:

приемнэр:
52-16-79,
редактор шъхъаIэм
иапэр
гуадзэр:
52-49-44,
редактор гуадзэр-
пшъэдэкIыжь зы-
хырэ секретарыр:
52-16-77.

E-mail:
adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхъаты-гъэр:

Урысыем Федерацием хэутын ЙофхэмкIэ, телерадиокъэтынхэмкIэ ѢыкIи зэллы-ИэссыкIэ амалхэмкIэ и Министерствэ и Темир-Кавказ чыпIэ гъэоры-шапI, зэраушыхъа-тывъэ номерыр ПИ №10-3892

Гээзетым къыхиу-тихъэрэм мышьып-къагъэу къахафэхэрэмкIэ къэзытихъягъэхэм пшъэдэ-къижь ахы. Къа-тхэхэрэмрэ гээзет-тым Ѣылажьэх-эрэмрэ яеплъкъэ зэтэмын ыльэ-кышт. Гээзет-еджэхэм къыт-фагъэхырэ тхы-гъэхэр зэхэтфы-хэрэп ѢыкIи къэ-зытхыгъэхэм аIэкIэдгъэхъа-жыхъэрэп.

Зыщыхаутырээр
ОАО-у «Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Пчъагъэр

5713

Индексхэр

52161

52162

Зак. 3378

Хэутынным узшыкIэтихъэнэу Ѣыт-уххтар Сыхьатыр 18.00 Зыщыхаутырэхъэ уаххтар Сыхьатыр 18.00

Театрэр

Урысые Федерации изаслуженнэ артистэу, Адыгэйм инароднэ артистэу КыкI Юрэ икIэлэгъум орэхдхэр ыусы-щыгъэх. Компо-зитор хъущтэу бэмэ къыраIоу Ѣи-ти гъэм и, ишиIэнгъэ тэ-атрэм рипхыгь.

Теуцожь районым икъуаджэу Нэшхъу-къуае КыкI Юрэ ѢапIуагь, Адыгэ Республиком и Лъэпкъ театрэ иартистэу зэрэ-щыгъэх рэгушо. «Дэ-хэбаринэ ихъакIэш», «Тыкъэссыжьыгь», «ІэнатIэм игъэрхэр», «Мэдэя», нэмыкI спектаклэхэм ахэлажьэу джырэ уахьтэ тэлъэгъу.

Ролэу къышиIырэм пэс къызэрэ-пигъакIэрэр театрэр зикIасэм агъэ-шIагъо. Мафэ горэм иахьылмэ ашыц спектаклэм зеплым ыуж тиартихэм къяIолагь.

— Юр, сый пае спектаклэм ухэмь-лэжьагь? Тыкъыоплы тшIоигъуагь, — къыриIуагь иахьыл.

КыкI Юрэ Ѣыгъэхъу, спектаклэм зы-хэлажьэм ыуж нэмыкI Ѣыгъынхэр зы-шильэжьыгъэу Ѣыгъэхъу. Артисты сце-нэм къызытихъэкIэ къамышIэжьэу къызэрэхэкIырэм ыгъэцIыкIурэп, нахь-лягъэу ѡйтэ.

Артист цэрыIоу КыкI Юрэ ролэу къышиIыхэрэмкIэ джыри тиизэри-гъэгушIоштим тицыхъэ тель.

Сурэтим итыр: **КыкI Юрэ спек-таклэм хэлажь.**

Спортымрэ цыфрымрэ

Спорт акроба-тикэмкIэ дунаим ыкIи Европэм ядышэ медальхэр къыдэзыхыгъэ Күшьу Светланэ игъюнэмисэу идунай ыхъожьыгь. Спортышом арзыхэкIыжым тренерэу Йофышигъэтигъэ.

Йгъэсэрэ кIэлэцIыкIуагьэр зэрэс унэм ошIэдэмы-шIэу машIомрэ къызыкIэнэм Күшьу Светланэ Ѣыгъэхъэ фэгумэкIыгъэп. МэшIо лыгъэм хэ-тэу кIэлэцIыкIуагьэр унэм къырихы-жыхъэу фежьагь. Спортышом эпсауныгъэ фэбанэзэ, Йогъомрэ машIомрэ къахэкIыжын ыльэгъэп.

Күшьу Светланэ иахьылхэр Очэпшье дэсих, дэгъоу сишIэштэгъэ, спортышом эпсауныгъэ фэбанэзэ, Йогъомрэ машIомрэ къахэкIыжын ыльэгъэп.

Сурэтим итыр: **Күшьу Светлан.**

НэкIубгъом итхэр зыгъэхъазырыгъэр ЕМТИЛЬ Нурбий.